

Betreft: Resultaten tweede enquête coronacrisis, juni 2020
Datum: 28 september 2020

Om de gevolgen van de coronacrisis voor molens en moleneigenaren op korte- en middellange termijn in kaart te brengen heeft De Hollandsche Molen twee enquêtes doen uitgaan; de eerste op 30 maart 2020 en de tweede begin juni. Beide enquêtes zijn verstuurd naar (500) adressen van moleneigenaren. De resultaten van de eerste enquête zijn reeds verwerkt. Daarop was door 69 van de (500) aangeschreven moleneigenaren gereageerd. Bij de tweede enquête was de respons 131 inzendingen.

In het vervolg van deze samenvatting zijn tussen haakjes steeds de resultaten van de eerste enquête meegenomen. 44 procent van de respondenten zijn molenstichtingen of -verenigingen (70 %). 13 procent is van de overheid (15 %) en 21% particulier (15 %). Gelderland is met 22% het beste vertegenwoordigd (17 %), op de voet gevolgd door Zuid-Holland 16 % (13 %). Met deze cijfers lijkt de tweede enquête een betere afspiegeling van het molenbestand op te leveren. Mocht er nog een derde enquête volgen, dan verdient het aanbeveling een aantal grote eigenaren die niet reageren na te bellen.

De respondenten zijn wederom gevraagd naar de effecten van de coronacrisis op de situatie op hun molen. De resultaten zullen aan de hand van zeven onderwerpen worden toegelicht:

1. **Onderhoud en restauratie**

83 procent van de respondenten geeft aan geen gevolgen te zien voor lopende onderhouds- en restauratieprojecten (75%). 16 respondenten geven aan dat regulier onderhoud is uitgesteld tot na de zomer of tot 2021 of later. Hetzelfde beeld geldt voor toekomstige onderhouds- en restauratieprojecten.

2. **Financiële gevolgen**

De financiële gevolgen van de crisis worden wel manifester. 40 procent ervaart geen gevolgen, terwijl dat aandeel in maart nog 81% was. 27% schat de gemiste inkomsten tussen € 100 en € 1.000, 22% tussen € 1.000 en € 5.000 en 11 % schat de gevolgen boven de € 5.000. 50 procent verwacht op langere termijn geen financiële gevolgen, 30% in 2020 en 20% in 2021 en daarna. Slechts zeven respondenten hebben gebruik gemaakt van compenserende maatregelen van de rijksoverheid (TOGS en NOW).

3. **Situatie op de molen**

Sinds 1 juni is 66% van de molens weer open voor bezoekers. In de vorige enquête was dat nog bijna 0%. Vóór 1 juni was 25% van de molens open voor bezoek of was de winkel opengesteld; 27% is sinds 1 juni op dezelfde tijden als voor de coronacrisis open, beperkt open is 12% of op afspraak (18%), of alleen de molenwinkel is open (22%). Bijna de helft van de respondenten telt per maand tussen de 10 en 50 bezoekers.

Bij 90% van de molens wordt nu met enige regelmaat gedraaid (72 %). Frequentie is vrijwel gelijk verdeeld over meermaals per week, één dag per week of minder dan elke week.

4. **Adviezen De Hollandsche Molen en gildes**

De Hollandsche Molen heeft samen met Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde en het Gild Fryske Mounders aan het begin van de coronacrisis eigenaren en molenaars opgeroepen zo min mogelijk te reizen en dus zo min mogelijk naar de molen te gaan. Achteraf vindt 48% van de respondenten dat terecht, 13% niet terecht en 38% heeft geen mening of deze vraag niet beantwoord. Kennelijk is dat advies maar in beperkte mate opgevolgd, want in maart antwoordde 72% dat er wel met enige regelmaat gedraaid werd.

Van de door de molenorganisaties verstrekte protocollen voor heropening van de molen heeft 62% gebruik gemaakt, de rest niet.

5. Ambachten

87% van de respondenten ziet in de crisis geen bedreiging voor ambachten als molenaar of ambachtelijke bedrijven zoals molenmaker, smeden, rietdekkers, etc.

6. Molenbiotoop

Tijdens de coronacrisis was 26% van de molens betrokken in een ruimtelijke ontwikkeling in de molenbiotoop. In veel gevallen ging het om een omgevingsvergunning of (her)inrichting van groen. Daarnaast betreft het contact met burens of omwonenden over particulier groen of over een bestemmingsplan. Door de coronacrisis is er meer tijd en ook meer ruimte voor overleg. In 22% van de gevallen is een zienswijze of bezwaar niet of later behandeld door de betreffende gemeente. 9 procent heeft het gevoel benadeeld te zijn door de overheid tijdens de crisis.

7. Zorgen en wensen

Op de vraag wat de grootste zorgen zijn, wordt verschillend geantwoord. Relatief vaak komt voor: minder inkomsten, besmettingsgevaar voor vrijwilligers en bezoekers, wegvallen van fondsen en gemeentelijke inkomsten als straks er economische recessie is, teruglopende bezoekersaantallen, evenementen die niet doorgaan, nieuwe lockdown. Slechts een beperkt aantal respondenten maakt zich geen zorgen en dat was in maart bijna de helft.

Op de vraag wat De Hollandsche Molen zou kunnen betekenen is wisselend geantwoord. Informatie geven, belangen behartigen, richtlijnen voor bezoek bevorderen en financiën veilig stellen worden vaak genoemd. Niets, wordt ook regelmatig geantwoord. Het aantal overige opmerkingen is beperkt en uiteenlopend van aard.

Conclusies

- Echt zorgen maken eigenaren zich vooralsnog niet voor dit moment.
- De zorg voor de toekomst neemt duidelijk toe.
- Sinds juni zijn veel molens weer open voor bezoek en op bijna alle molens wordt weer gedraaid.
- Adviezen van molenorganisaties worden wel gewaardeerd, maar niet altijd opgevolgd.
- Biotoopzaken blijven ook in tijden van crises om aandacht vragen.
- De zorgen zijn niet voorbij en vragen blijvende aandacht.
- Mocht er sprake zijn van een derde enquête dan moet nabellen en doorvragen overwogen worden.